

اورژانس‌های پزشکی در مطب دندانپزشکی
مآلامد ۲۰۱۵ (۱۳۹۴)

مترجم و مؤلف:

دکتر مسعود یغمائی

استاد پژوهشکده و جراحی دهان فک و صورت

دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

Masoud Yaghmaei DMD, OMFS

Professor of Research institute , Oral & Maxillofacial Surgery Department , School

of Dentistry , Shahid Beheshti university of Medical Sciences (Graduate university of Connecticut 1981)

سرشناسه	: مالمده، استنلی، ۱۹۴۴ - م.
	Malamed, Stanley F
عنوان و نام پدیدآور	: اورژانسهای پزشکی در مطب دندانپزشکی مالمده ۲۰۱۵ / [استنلی مالمده]:
	ترجمه و تالیف مسعود یغمایی.
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات شایان نمودار، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ۶۲۴ ص.: جدول: ۲۹×۲۲ س.م.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۲۳۷-۲۴۶-۱
وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا	
یادداشت	: عنوان اصلی: (2015) Medical emergencies in the dental office, 7th.ed
یادداشت	: ویراست قبلی کتاب حاضر تحت عنوان «فوریت‌های پزشکی در مطب دندانپزشکی» منتشر شده است.
یادداشت	: واژه‌نامه
عنوان دیگر	: فوریت‌های پزشکی در مطب دندانپزشکی.
موضوع	: دندانپزشکی -- مطب -- دستنامه‌ها
موضوع	: دندانپزشکی اورژانس -- دستنامه‌ها
موضوع	: اورژانس
شناسه افزوده	: یغمائی، مسعود، ۱۳۲۹ - مترجم
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۹۴ ف۹۲ / ۸۶ RC
رده‌بندی دیویی	: ۶۱۷/۶۰۲۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۹۵۵۵۸۸

نام کتاب: اورژانسهای پزشکی در مطب دندانپزشکی مالمده ۲۰۱۵ / [استنلی مالمده]

مترجم و مؤلف: دکتر مسعود یغمایی

ناشر: انتشارات شایان نمودار

مدیر تولید: مهندس علی خزعلی

حروفچینی و صفحه‌آرایی: انتشارات شایان نمودار

طرح جلد: آتلیه طراحی شایان نمودار

شمارگان: ۲۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول

تاریخ چاپ: پاییز ۱۳۹۴

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۳۷-۲۴۶-۱

قیمت: ۷۸۰/۰۰۰ ریال

انتشارات شایان نمودار

دفتر مرکزی: تهران/ میدان فاطمی/ خیابان چهلستون/ خیابان بوعلی سینای شرقی/ شماره ۳۷/ بلوک B/ طبقه همکف/ تلفن: ۸۸۹۵۱۴۶۲ (خط ۴)

شعبه امیرآباد: تهران/ امیرآباد شمالی/ خیابان یازدهم - شماره ۲۰/ تلفن: ۸۸۰۲۷۶۹۶-۸۸۰۲۳۸۱۴

شعبه انقلاب: میدان انقلاب/ مابین خیابان ۱۲ فروردین و منیرى جاوید (اردیبهشت)/ ساختمان امیرکبیر (پلاک ۱۳۳۲)/ طبقه ۲ - واحد ۱/ تلفن: ۶۶۴۷۸۷۶۱

(تمام حقوق برای ناشر محفوظ است. هیچ بخشی از این کتاب، بدون اجازه مکتوب ناشر، قابل تکثیر یا تولید مجدد به هیچ شکلی، از جمله چاپ، فتوکپی، انتشار الکترونیکی، فیلم و صدا نیست. این اثر تحت پوشش قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان ایران قرار دارد.)

به نام خدا

دیباچه مترجم و مؤلف:

جمله‌ای معروف از W.E. Hocking ذکر می‌شود که می‌گوید:

“the only complete catastrophe is the catastrophe from which we learn nothing”

یعنی: “عدم یادگیری و درس گرفتن از فاجعه بزرگتر از خود فاجعه است.”

با توجه به جمله فوق باید سعی کنیم از حوادث احتمالی که قبلاً برای دیگران رخ داده درس بگیریم و سعی کنیم احتمال آن را در دوره طبابت خود به حداقل برسانیم.

پزشکی و دندانپزشکی آنچنان به هم مرتبط است که دندانپزشک ناگزیر باید برای ارائه بهترین و ایمن‌ترین خدمات درمانی، اطلاعات پزشکی خود را دائماً افزایش دهد و به روز کند.

شناخت و ارزیابی درست بالینی و روانی بیمار قبل از شروع درمان‌های دندانپزشکی از بروز بیش از ۹۰ درصد اورژانس‌های طبی در مطب دندانپزشکی پیشگیری می‌کند. جمله‌ای است معروف که می‌گوید:

“Never treat a stranger” یعنی «هیچگاه بیمار ناشناخته و ارزیابی نکرده را درمان نکنیم.»

با توجه به این که خوشبختانه ما در اورژانس طبی در مطب دندانپزشکی زیاد رخ نمی‌دهد و در زمان بروز حادثه فرصت مطالعه نمی‌باشد، در اغلب کشورهای پیشرفته دندانپزشکان و حتی دستیاران مطب اجباراً باید سالی یکبار دوره بازآموزی (ACLS و CPR) را گذرانده و گواهینامه دریافت نمایند. که متأسفانه این اجبار هنوز در ایران وجود ندارد.

توصیه اینجانب برای بهبود آموزش در این زمینه:

- ۱- قرار دادن رسمی یک ماه آموزش عملی بیهوشی در اطاق عمل برای دانشجویان سال آخر به عنوان یک واحد درسی که سبب برقراری دید و تسلط بسیار دندانپزشکان آینده در برخورد با اورژانس‌های طبی مطب خواهد شد.
- ۲- اجبار به گذراندن عملی سالیانه یا دو ساله دوره‌های CPR و ACLS برای دندانپزشکان و دستیاران مطب و دریافت گواهینامه. بدین منظور ارگانی مانند وزارت بهداشت و درمان، انجمن قلب و عروق باید مسئول شود در حال حاضر این آموزش پراکنده است.
- ۳- اجبار به تهیه و آموزش استفاده از AEDهای جدید، چه در مطب و چه در خارج مطب. تربیت اورژانس از PABCD به PCABD تغییر یافته.
- ۴- مطالعه یک کتاب کامل مرتبط با اورژانس طبی در مطب دندانپزشکی. اگرچه در بسیاری از کتب درسی جراحی یک فصل به این موضوع اختصاص داده می‌شود ولی کافی نیست و بهتر است یک کتاب مستقل و کامل در این مورد مطالعه شود. به نظر اینجانب کتاب تألیفی دکتر Malamed بهترین و کامل‌ترین کتاب ترجمه ویرایش‌های قبلی (پنجم سال ۲۰۰۰ و ششم سال ۲۰۰۷ میلادی) توسط انتشارات شایان نمودار عرضه شده بود. در ویرایش ششم (۲۰۰۷) با همکاری و زحمات بسیار سرکار خانم دکتر بهار موحد و خانم دکتر بهاره شبابی و آقای دکتر بهنام شبابی آماده و تقدیم شد. در ویرایش ششم تغییرات عمده‌ای نسبت به ویرایش قبلی وجود داشت و از جمله یک فصل جدید (فصل ۳۱) تحت عنوان اورژانس‌های طبی در دندانپزشکی کودکان (PEDO) اضافه شده بود که فصل بسیار جالبی است و تفاهات ویرایش‌های طبی و درمان در کودکان در مقایسه با بالغین مورد توجه قرار می‌گیرد، به ویژه در چاپ جدید به کاربرد دستگاه دفیبریلاتور اتوماتیک (AED) که امروزه در بسیاری از کشورها داشتن آن در مطب دندانپزشکی اجباری شده توجه مخصوص شده است.
- با توجه به اینکه سرکار خانم دکتر بهاره موحد، خانم دکتر بهاره شبابی و آقای دکتر بهنام شبابی که با دقت بسیار در ترجمه‌ی ویرایش ششم شرکت داشته است همگی در خارج از کشور و مشغول تحصیلات تخصصی می‌باشند، به این جانب اجازه دادند که بازنگری ویرایش هفتم را به تنهایی انجام دهم. در ضمن تصمیم گرفتم در مواردی که نیاز به افزودن نکات مهم باشد به صورت زیرنویس یا ضمیمه اضافه نمایم. بدین منظور یک فصل نهایی در انتها (فصل سی و دوم) به آن افزوده شده و همچنین در این ویرایش end note در متن آورده شده است و واژه‌نامه نیز در انتها افزوده شده است.
- در خاتمه وظیفه خود می‌دانم از جناب آقای مهندس جعفر خزعلی و سایر همکاران ایشان در انتشارات شایان نمودار که با چاپ این گونه کتاب‌ها موجب ارتقاء سطح علمی دانشجویان و همکاران می‌شوند کمال تشکر و سپاسگزاری را داشته باشم و امیدوارم در ادامه این راه موفق باشند. سرانجام از سرکار خانم پروانه درویش که در تایپ و صفحه‌آرایی این مجموعه نهایت دقت و همکاری با اینجانب را داشتند سپاسگزاری نمایم.

پاییز سال ۱۳۹۴

مسعود یغمایی

استاد پژوهشده و جراحی دهان و فک و صورت

دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

دباجه مؤلف

من در دسامبر سال ۱۹۷۵ نوشتن اورژانس‌های پزشکی در مطب دندانپزشکی را آغاز نمودم. این کتاب در آوریل سال ۱۹۷۸ به چاپ رسید. همان گونه که در مقدمه چاپ اول نیز به آن اشاره نمودم هدف اصلی من برای تألیف این کتاب تشویق کلیه افراد متخصص در زمینه دندانپزشکی - دندانپزشک، بهداشتیار دهان و دندان، دستیار دندانپزشک و سایر کارکنان مطب - به افزایش و حفظ تبحر خود در زمینه پیشگیری از بروز وضعیت‌های اورژانس و تشخیص و درمان موارد اورژانسی است که به طور اجتناب‌ناپذیری رخ می‌دهند. من در چاپ هفتم کتاب اورژانس‌ها در سال ۲۰۱۴ بیش از پیش ذهن خود را بر این هدف متمرکز نمودم.

حدود ۷۵ درصد موارد اورژانس‌های پزشکی که در مطب دندانپزشکی رخ می‌دهند، از طریق ارزیابی بیمار، تغییر در طرح درمان و مدیریت بیماری قابل پیشگیری می‌باشند. باوجود آنکه بیشتر موارد اورژانس‌های پزشکی قابل پیشگیری می‌باشند، هنوز احتمال وقوع وضعیت‌های مخاطره‌آمیز برای حیات زیادی وجود دارد.

من نامه‌ها، تلفن‌ها و پیام‌های الکترونیکی بیشماری را در مورد وقوع این وضعیت‌ها دریافت نموده‌ام و با بسیاری از دندانپزشکان و اعضای کادر دندانپزشکی که در زمینه مشکلات پزشکی مخاطره‌آمیز برای حیات تجربه‌هایی واقعی داشته‌اند، ملاقات نموده‌ام. بیشتر این وضعیت‌ها در مطب دندانپزشکی رخ داده‌اند ولی بسیاری از چنین وضعیت‌هایی در خارج از مطب، هنگام رانندگی یا در منزل هم به وقوع پیوسته‌اند.

افزایش میزان آگاهی افراد متخصص در زمینه دندانپزشکی در مورد پزشکی اورژانس اهمیت قابل ملاحظه‌ای دارد. با وجود آن که در حال حاضر در بسیاری از ایالت‌ها و بخش‌های شمال آمریکا، اخذ مدرک در زمینه کمک‌های اولیه حیاتی (احیای قلبی ریوی یا CPR)^۱ به طور پیوسته برای دندانپزشکان الزامی شده است ولی در بسیاری از ایالت‌ها و بخش‌ها هم این امر مهم تحقق نیافته که برای من قابل فهم نیست.

اینجانب به عنوان فردی که مدتی طولانی را صرف آموزش کمک‌های اولیه حیاتی (BLS)^۲، کمک‌های حیاتی پیشرفته کودکان (PALS)^۳ و کمک‌های حیاتی پیشرفته قلبی عروقی (ACLS)^۴ نموده است، اهمیت فوق العاده آموزش اقدامات ساده‌ای که به نام کمک‌های اولیه حیاتی شناخته می‌شود در تمام افراد را درک نموده‌ام. انجمن‌های محلی و ایالتی و همچنین گروه‌های تخصصی باید آرایه دوره‌هایی در زمینه کمک‌های اولیه حیاتی را ادامه دهند یا برگزاری چنین دوره‌هایی را تسریع نمایند.

با وجود آن که پیشرفت‌هایی حاصل شده است ولی باز هم باید اقدامات بیشتری انجام شود. میزان آگاهی در حرفه ما افزایش یافته و موفقیت‌های بیشتری حاصل شده است. در حال حاضر در ۱۴ ایالت آمریکا داشتن دستگاه AED الزامی می‌باشد.

با این حال، به علت نوع مشکل، آنچه که ما در دندانپزشکی به آن نیاز داریم حفظ مهارت خود در زمینه پیشگیری، تشخیص و درمان وضعیت‌های اورژانس پزشکی به طور مداوم است. برای تحقق این امر، همه ما باید در برنامه‌های تدوین شده توسط دندانپزشکان شرکت کنیم تا بتوانیم نیازهای مطب را برآورده نماییم. چنین برنامه‌هایی باید شامل حضور مداوم در سمینارهای آموزشی در زمینه پزشکی اورژانس، دسترسی به جدیدترین اطلاعات در این مورد (در کتب مرجع، مقالات و اینترنت)، کسب مجدد مدرک به طور سالیانه یا هر شش ماه در زمینه کمک‌های اولیه حیاتی، کمک‌های اولیه پیشرفته کودکان یا کمک‌های حیاتی پیشرفته قلبی عروقی و برگزاری

۱- انجمن قلب آمریکا در مدرکی که ارائه می‌دهد فقط گذراندن دوره را تایید می‌کند نه صلاحیت را

2. basic life support

3. pediatric advanced life support

4. advanced cardiac life support

جلسات تمرینی انجام اقدامات اورژانس برای کلیه اعضای مطب باشد. در مورد این برنامه‌ها در فصل سوم به طور کامل شرح داده شده است. هدف نهایی در آماده نمودن مطب دندانپزشکی برای مواجهه شدن با موارد اورژانس باید برای خود شما باشد. شما باید بتوانید خود را در وضعیت یک قربانی که در مطب شما به وضعیت اورژانس حاد پزشکی دچار شده است قرار دهید و اطمینان حاصل نمایید که کارکنان مطب شما می‌توانند به سرعت و به طور مؤثری مشکل شما را تشخیص داده و درمان نمایند.

پزشکی اورژانس تخصصی پزشکی است که به طور مداوم در حال تکامل می‌باشد و به همین علت تغییرات زیادی از زمان انتشار چاپ اول این کتاب حاصل شده است. هدف من در گذشته و حال آن است که این توانایی را در شما ایجاد نمایم که هر وضعیت اورژانسی را به طور مؤثر ولی غیر پیچیده درمان نمایید. درمان‌ها و داروهای دیگری نیز ممکن است توسط برخی از مؤلفان توصیه شود. هدف من و این مؤلفان حفظ حیات بیمار است تا زمانی که بهبود یابد یا تیم اورژانس وظیفه درمان وی را به عهده بگیرد (در صورتی که بتواند وضعیت اورژانس را بهتر از شما درمان نماید). بازنگری و تصحیح بخش‌های ضروری در ویرایش هفتم نیز مشهود است. این تغییرات عمده در فصل دوم شامل ارائه یک پرسشنامه تاریخچه پزشکی بسیار خوب متعلق به دانشکده دندانپزشکی دانشگاه Pacific می‌باشد، فصل ۴ (ملاحظات قانونی) به طور کامل مجدداً نوشته شد. به علت درخواست‌ها و پیشنهادهای زیاد خوانندگان، در این چاپ یک فصل جدید در مورد ملاحظات مربوط به کودکان در پزشکی اورژانس (فصل ۳۱) اضافه گردید.

در ماه اکتبر سال ۲۰۱۰، انجمن قلب آمریکا (ACC) کمیته روابط بین‌الملل در رابطه با احیا (LCOR) دستورالعمل‌های اصلاح شده‌ای را برای کمک‌های اولیه حیاتی (BLS)، کمک‌های حیاتی پیشرفته قلبی عروقی (ACLS) و کمک‌های اولیه پیشرفته کودکان (PALS) ارائه نمودند. تغییرات توصیه شده در فلسفه و روش انجام این موارد در بخش‌های مختلف ویرایش هفتم ارائه داده شده‌اند. در فصل پنجم (زنجیره بقا) است رفتن هوشیاری و ملاحظات عمومی آن، فصل یازدهم (انسداد راه هوایی با اجسام خارجی)، فصل بیستم و ششم (درد قفسه سینه و ملاحظات عمومی آن)، فصل سیام (ایست قلبی) و فصل سی و یکم (ملاحظات در کودکان). در ویرایش هفتم در مورد نحوه مدیریت موارد اورژانس بر مبنای زمانه‌های بالینی تأکید بیشتری شده است: تصحیح موقعیت (P)، برقراری گردش خون (C)، باز نگاه داشتن راه هوایی (A)، برقراری تنفس (B) و درمان قطعی (D). نیازی نیست و ضرورتی ندارد که درمان موارد اورژانس پزشکی پیچیده باشد. نکته بر این نظریه در تمام بخش‌های کتاب به کادر مطب دندانپزشکی کمک می‌کند که بیشتر به اهمیت کمک‌های اولیه حادثه [P, C, A, B, D] برای نجات جان بیماران پی ببرند.

منابع تکمیلی برای اساتید

برای اساتیدی که تمایل دارند درک بیشتری از این مطالب داشته باشند یا دندانپزشکانی که قصد دارند از منابع الکترونیکی برای آموزش کادر مطبشان استفاده نمایند، یک منبع آنلاین موجود می‌باشد. این منبع که در سایت www.evolve.elsevier.com/Malamed/emergencies قابل دسترسی است سه بخش اصلی دارد: فهرستی از عناوین اصلی داخل کتاب که برای تدریس و ارائه کنفرانس مفید می‌باشد.

مجموعه‌ای از عکس‌های الکترونیکی که حاوی بیشتر شکل‌های موجود در کتاب و قابل پیاده کردن می‌باشد. می‌توان عکس‌ها را برای مطالعه یا ارائه کنفرانس استفاده نمود.

بیش از ۳۰۰ سوال چند گزینه‌ای که می‌توان از آنها برای طرح سؤالات امتحان برای دانشجویان یا ارزیابی میزان آمادگی کادر مطب دندانپزشکی در مواجهه با وضعیت‌های اورژانس استفاده نمود.

همانند چاپ‌های قبلی این کتاب، من بسیار خوش‌اقبال بوده‌ام زیرا با افرادی در تماس بودم که انجام بازنگری را برای من تا حدی قابل تحمل‌تر نمودند و انجام آن را ممکن و لذتبخش کردند.

براساس آنچه من در چاپ‌های قبلی کتاب دریافته‌ام، اشاره نمودن به نام تمام افرادی که برای تهیه این کتاب زحمت کشیدند امکان‌پذیر نمی‌باشد. با این حال، من باید به نام چند نفر اشاره کنم که بدون کمک و راهنمایی آنها این کتاب آماده نمی‌شد.

که در تهیه نمونه‌های فتوگرافی نقش داشتند و تمام بی‌عدالتی‌ها تحت عنوان علم و تربیت را تحمل نمودند از جمله آقای Illo Apelby و Matthew Boyd. همچنین از Ken Rosen Lbood و Bdrek Delahunp و خانم Rose Dodson که در زمینه‌ی عکس‌ها و جمع‌آوری اطلاعات لازم برای به روز نمودن این کتاب به اینجانب مساعدت نمودند.

نظرات خوانندگان در مورد چاپ‌های قبلی این کتاب و توصیه‌های آنها در مورد گنجاندن مطالب جدید در چاپ‌های بعدی بسیار ارزشمند است. من از این نظرات کاملاً استقبال می‌کنم و امیدوارم که بتوانم از توصیه‌های آنها استفاده نمایم.

استنلی اف. مالامد

Stanley F. Malamed DDS

www.ketab.ir

فهرست مندرجات

بخش ۱: پیشگیری

فصل ۱: معرفی	۹
فصل ۲: پیشگیری	۲۳
فصل ۳: آماده سازی	۷۲
فصل ۴: ملاحظات قانونی (همراه ضمیمه مقایسه با قوانین پزشکی قانونی و نظام پزشکی در ایران)	۱۲۲

بخش ۲: بیهوشی

فصل ۵: بیهوشی: ملاحظات عمومی	۱۴۰
فصل ۶: سنکوپ وازودپرسور	۱۵۹
فصل ۷: کاهش فشار خون وضعیتی	۱۶۹
فصل ۸: نارسایی حاد غده فوق کلیوی	۱۷۷
فصل ۹: بیهوشی: تشخیص افتراقی	۱۹۳

بخش ۳: اختلال تنفسی

فصل ۱۰: اختلال تنفسی: ملاحظات عمومی	۱۹۹
فصل ۱۱: انسداد راه هوایی توسط یک جسم خارجی	۲۰۴
فصل ۱۲: هیپرونتیلیسیون	۲۲۵
فصل ۱۳: آسم	۲۳۱
فصل ۱۴: نارسایی قلبی و ادم حاد ریوی	۲۴۸
فصل ۱۵: اختلال تنفسی: تشخیص افتراقی	۲۶۶

بخش ۴: اختلال هوشیاری

فصل ۱۶: اختلال هوشیاری: ملاحظات کلی	۲۷۰
فصل ۱۷: دیابت ملیتوس: هیپرگلیسمی و هیپوگلیسمی	۲۷۴
فصل ۱۸: اختلال در عملکرد غده تیروئید	۲۹۹
فصل ۱۹: حمله مغزی عروقی	۳۱۲
فصل ۲۰: اختلال هوشیاری: تشخیص افتراقی	۳۳۱

بخش ۵: اختلالات تشنجی

فصل ۲۱: اختلالات تشنجی	۳۳۶
------------------------	-----

بخش ۶: موارد اورژانس مربوط به دارو

فصل ۲۲: موارد اورژانس مربوط به دارو: ملاحظات کلی	۳۶۰
فصل ۲۳: واکنش های دارویی ناشی از دوز بسیار بالا	۳۷۲
فصل ۲۴: آلرژی	۴۱۱
فصل ۲۵: اورژانس های مربوط به دارو: تشخیص افتراقی	۴۴۵

بخش ۷: درد قفسه سینه

فصل ۲۶: درد قفسه سینه: ملاحظات عمومی	۴۵۲
فصل ۲۷: آنژین صدری	۴۷۱
فصل ۲۸: انفارکتوس حاد میوکارد	۴۸۸
فصل ۲۹: درد قفسه سینه: تشخیص افتراقی	۵۰۹

بخش ۸: ایست قلبی

فصل ۳۰: ایست قلبی	۵۱۵
فصل ۳۱: ملاحظات مربوط به کودکان	۵۴۰
فصل ۳۲: نکات پایانی تألیفی دکتر مسعود یغمائی	۵۵۸
ضمیمه: مراجعه سریع به بخش های مربوط به وضعیت های مخاطره آمیز برای حیات	۵۸۳
واژه نامه	۵۹۴
واژه یاب	۶۱۱